

Patrick Süskind

Kvepalai
Vieno žudiko istorija

jį pakeisti kitu, padidėjo jo darbo, o kartu ir gyvenimo vertė. Išsyk nebereikėjo miegoti ant plikos aslos, o buvo leista susikalti stoginėje medinį gultą, pasiklėsti šiaudų ir apsikloti antklode. Nakčiai jo jau nebeužrakindavo. Maistas pasidarė geresnis. Grimalis dabar jį laikė ne kaip šiaip kokį gyvulį, o kaip naudingą naminių gyvulį.

Kai jam sukako dvylika metų, sekmadieniais Grimalis duodavo pusę laisvos dienos, o nuo trylikos buvo leista net ir šiokiadieniais vakare po darbo valandai išeiti ir daryti, ką nori. Jis nugalėjo, nes liko gyvas, jis gavo šiek tiek laisvės, kurios užteko, kad būtų galima toliau gyventi. Žiemojimo laikas baigėsi. Erkę Grenujis vėl sukrutėjo. Jis užuodė ryto orą. Jį pagavo medžioklės aistra. Jam atsivėrė didžiausias pasaulyje kvapų medžioklės plotas – Paryžius.

7

Tai buvo tartum pasaka. Vien tik gretutiniai Sen Žak de la Bušri ir Šv. Eustachijaus kvartalai buvo pasakų šalis. Skersgatviuose aplink Sen Deni ir Sen Marteno gatves žmonės gyveno taip tankiai, penkių, šešių aukštų namai stovėjo taip susigrūdę, kad nesimatė dangaus, o oras prie žemės slūgsojo lyg užsistovėjęs vanduo kanale, prisisodrinęs visokių kvapų. Čia maišėsi žmonių ir gyvulių, valgių ir ligų, vandens, akmenų, pelečių ir odos, muilo, ką tik iškeptos duonos ir acte virtų kiaušinių, makaronų ir nublizginto žalvario, šalavijų ir alaus, ašarų ir taukų, drėgnų ir sausų šiaudų kvapai. Tūkstančių tūkstančiai kvapų liejosi į nematomą košę, užpildančią skersgatvių griovas. Virš stogų jie išsisklaidydavo tik retkarčiais, o prie žemės – niekada. Ten gyvenantys žmonės buvo seniai pripratę prie šio kvapų mišinio, juk jis buvo susidaręs iš jų pačių ir be paliovos vėl smel-

kėsi į juos, juk tai buvo oras, kuriuo jie kvėpavo ir gyveno, jis buvo kaip ilgai dėvėtas šiltas drabužis, kurio nebejauti ant kūno ir nebeužuodi jo kvapo. Bet Grenujis viską uodė tarsi pirmąsyk. Ir ne tik juto šio kvapų mišinio visumą, bet skaidė jį analitiškai į smulkiausias ir atskiriausias dalis ir dalelytes. Jautri uoslė narpliojo iš tvaiko ir smarvės raizginio pavienes pagrindinių, jau nebeskaidomų kvapų gijas. Jam buvo nenusakomai malonu jas išpainioti ir gražiai išvynioti.

Jis dažnai sustodavo, atsišliedavo į namo sieną ar įsisprausdavo į kokį tamsų kampą ir stovėdavo ten užsimerkęs, pravėręs burną, išpūtęs šnerves, nejudėdamas, tarsi plėšri žuvis gilioje, tamsioje, lėtoje tėkmėje. Ir kai pagaliau oro dvelktelėjimas pamėtėdavo jam plonytės kvapo gijos galiuką, jis nerdavo prie jo ir nebepaleisdavo, nebejusdavo daugiau nieko, vien tik tą kvapą, nustverdavo jį, traukdavo savin ir įsimindavo visam laikui. Tai galėjo būti ir seniai žinomas kvapas arba jo atmaina, ir visai naujas, beveik arba visiškai nepanašus į tai, ką iki šiol buvo tekę užuosti, o tuo labiau pamatyti: na, kad ir laidyto šilko, čiobriapių smilčių arbatos, sidabru siuvinėto brokato skiautės, kamščio nuo reto vyno butelio ar vėžlenos šukų kvapas. Grenujis vaikėsi tokius dar nepatirtus kvapus, gaudė aistringai ir kantriai kaip meškeriotojas žuvį ir kaupė savyje.

Į valias prisiuostęs tiršto skersgatvių tvaiko, leisdavosi į erdvesnes vietas, kur kvapai būdavo skystesni, maišydavosi su vėju ir sklaidydavosi beveik kaip kvėpalai: kad ir į turgaus aikštę, kur vakarais tebedvoluodavo diena, nematoma, bet tokia aiški, tarsi spūstyje dar vis tebešmaižiotų prekiautojai, tebestovėtų pintinės, pilnos daržovių ir kiaušinių, statinės, pilnos vyno ir acto, maišai su prieskoniais, bulvėmis ir miltais, dėžės su vinimis ir varžtais, mėsininkų stalai, prekystaliai, nukrauti medžiagomis, indais ir puspadžiais bei šimtais kitų daiktų, kuriais būdavo prekiaujama dieną... kur visas tas bruzduliavimas iki

menkiausios smulkmenos tebešiuļendavo vakaro ore. Uosdamas Grenujis, galima sakyti, matydavo visą turgų. Ir užuosdavo tiksliau, negu kitas būtų galėjęs regėti akimis, kadangi jusdavo jį tarsi pavymui, taigi daug iškilniau – kaip esenciją, kaip kažko buvusio dvasią, netrikdomą įprastų dabarties atributų, tokių kaip triukšmas, per didelis ryškumas, grasus gyvų žmonių stumdymasis.

Arba eidavo ten, kur buvo giljotinuota jo motina, į Grevo aikštę, tartum didžiulis liežuvis įsikišusią į upę. Čia, ištraukti ant kranto arba priišti prie stulpų, anglimi, grūdais, šieniu ir šlapiais lynais kvėpėjo laivai ir valtyis.

O iš vakarų, per tą vienintelę prorėžą, kurią per miestą darė upė, plūdo platūs vėjo gūšiai, nešdami kvapus iš kaimo nuo pievų palei Neji, iš miškų tarp Sen Žermeno ir Versalio, iš tokių tolimų miestų kaip Ruanas arba Kanas, o kartais net ir nuo jūros. Jūra kvėpėjo tarsi išpūsta burė, prisisiurbusi vandens, druskos ir šaltų saulės spindulių. Tas kvapas buvo paprastas, bet kartu ir toks stiprus, toks nepakartojamas, kad Grenujis neskubėjo skaidyti jo į žuvies, druskos, vandens, jūros dumblių, gaivumos ir kitokius kvapus. Jam buvo geriau pasilikti jūros kvapą neišskirstytą, saugoti atminty vientisą ir mėgautis juo iškart visu. Jūros kvapas jam taip patiko, kad jis panoro kada nors įkvėpti jo gryno, be priemaišų, įkvėpti tiek, kad apsvaigtų. O vėliau, kai iš pasakojimų sužinojo, kokia jūra didelė ir kad joje ištisomis dienomis galima plaukioti laivais neišvystant kranto, jis dažnai įsivaizduodavo sėdįs tokiame laive, aukštai krepšyje ant priešakinio stiebo, sklendžias per nesibaigiantį jūros kvapą, kuris visai ir ne kvapas, o kvėpavimas, atodūšis, visų kvapų pabaiga, ir iš pasitenkinimo tame kvėpavime tarsi ištirpstąs. Bet tam nebuvo lemta išsipildyti, nes Grenujui, stovinčiam Grevo aikštėje ant Senos kranto ir nosimi gaudančiam mažyčius jūros vėjo šuorus, niekada gyvenime neteko pamatyti jūros, tikros jūros, didžiulio

vandenyno, tyvuliuojančio vakaruose, niekada neteko susilieti su tuo kvapu.

Netrukus jis taip gerai išuostinėjo kvartalą tarp Šv. Eustachijaus bažnyčios ir miesto rotušės, kad nebūtų čia pasiklydęs net ir tamsiausią naktį. Tada išplėtė savo medžioklės plotą, pirmiausia į vakarus iki Sent Onoré priemiesčio, paskui aukštyn Sent Antuano gatve iki Bastilijos ir pagaliau net ligi Sorbonos kvartalo ir Sen Žermeno priemiesčio kitame upės krante, kur gyveno turtingi žmonės. Pro geležinius vartų pinučius kvėpėjo karietų oda ir pažų perukų pudra, o per aukštus mūrus iš sodų veržėsi prožirnių ir rožių, ir ką tik apkarpytų ligustrų krūmų aromatas. Kaip tik čia Grenujis pirmąsyk užuodė kvėpalus tikraja žodžio prasme: paprastą levandų ar rožių vandenį, kurio per iškilmes įpildavo į sodų fontanus, ir sudėtingesnius, brangesnius muskuso tinktūros, sumaišytos su apelsinmedžių žiedų ir tuberozų, narcizų, jazminų arba cinamono aliejais, kvapus, vakarais kaip sunkus šleifas besivelkančius paskui ekipažus. Jis įsimindavo šiuos kvapus kaip ir kasdieniškus, smalsiai, bet ne itin žavėdamasis. Beje, jis pastebėjo, kad kvėpalų tikslas – apkvaitinti ir pavergti, ir pripažino, jog visos juos sudarančios esencijos yra savaip geros. Bet kaip visuma jie visgi atrodė jam prasti ir niekam tikę, kažkokie suplakti, o ne suderinti, jis jautė, kad turėdamas tas pačias sudėtines medžiagas galėtų padaryti visai kitokius aromatus.

Daugumą šių medžiagų žinojo nuo seniau – iš gėlių ir prieškonijų krautuvėlių turguje, kitos buvo naujos, jas išskirdavo iš kvapų mišinių ir bevardes laikydavo atmintyje: ambrą, cibetiną, pačiulį, sandalmedį, bergamotę, vetiveriją, opoponaksą, benzoinę dervą, apynių žiedus, bebrų išangės išskyras...

Jis nebuvo išrankus. Nedarė skirtumo tarp to, kas buvo priimta vadinti geru, o kas blogu kvapu, kol kas dar ne. Jis buvo nepasotinamas. Į medžioklę traukdavo tik tam, kad sukauptų

visus kvapus, kokius tik galėjo pasiūlyti pasaulis. Vienintelė sąlyga – kvapai turėjo būti nauji. Jis lygiai taip pat vertino arklio prakaito kvapą ir švelnų žalią besiskleidžiančio rožės pumpuro aromatą, o atrią blakės smarvę ne mažiau už lašinukų prismaigstyto veršienos kepsnio kvapą, virstantį iš poniškų namų virtuvių. Jis rijo, traukė į save viską, viską iš eilės. Jo fantazijos virtuvės, kurioje be perstojo susidarinėjo nauji kvapų deriniai, dar nevaldė joks estetiškas principas. Jis kūrė ir čia pat vėl griovė įmantrias kompozicijas, visai kaip vaikas, žaidžiantis su kaladėlėmis, – išradingai ir destruktiviai, be jokio aiškaus kūrybinio sumanymo.

8

1753 metų rugsėjo pirmąją, per karaliaus įžengimo sostan metines, ant Karališkojo tilto Paryžius surengė fejerverką. Jis nebuvo toks didingas kaip fejerverkas karaliaus jungtivių garbei arba kaip anas legendinis dofino gimimo proga, bet visgi tai buvo labai įspūdingas reginys. Ant laivų stiebų buvo pritvirtinti auksiniai saulės ratai. Vadinamieji ugnies jaučiai nuo tilto į upę spjaudė liepsnojančią žvaigždžių lietu. Aplink su kurtinančiu triukšmu sproginėjo petardos, ant grindinio lyg varlės šokinėjo papliauškos, į viršų kilo raketos ir juodame dangaus skliaute piešė baltas lelijas. Daugiatūkstantinė žmonių minia, susirinkusi ant tilto ir abiejose upės krantinėse, lydėjo šį spektaklį susižavėjimo kupiniais aikčiojimais, šūksniais „bravo!“ ir net „vivat!“, nors karalius į sostą buvo įžengęs jau prieš trisdešimt aštuonerius metus ir jo populiarumo apogėjus buvo seniai praeity. Štai ką gali fejerverkas.

Grenujis tylomis stovėjo Floros paviljono šešėlyje, dešiniajame krante, priešais Karališkąjį tiltą. Jis nė karto nesuplojo

rankomis, nė karto nežvilgtelėjo į kylančias raketas. Jis atėjo tikėdamasis užuosti ką nors nauja, bet veikiai paaiškėjo, kad fejerverkas jam nieko nežada. Visa ta prabangi įvairovė kibirkščiavo, žėrėjo, traškėjo ir švilpė, bet skleidė tik nykiai vienodą sieros, alyvos ir salietros kvapų mišinį.

Jis jau ketino palikti šį nuobodų renginį ir palei Luvro galeriją sukti namų link, bet čia vėjas kažką atpūtė, menkutėlį, vos juntamą silpnutį šuorelį, švelnaus kvapo atomą, ne, dar mažiau: veikiau nuojautą nei tikrą kvapą – ir kartu visgi tvirtą nuojautą, kad nieko panašaus niekada nebuvo uodęs. Grenujis vėl prisislėjo prie sienos, užsimerkė ir išplėtė šnerves. Aromatas buvo toks švelnus ir toks lengvas, niekaip nesulaikomas, kad vis išslysdavo iš pajautų, jį užslopindavo petardų parako dūmai, užstodavo nuo žmonių kylantis tvaikas, sklaidė ir blaškė tūkstančiai kitų miesto kvapų. Bet paskui jis vėl netikėtai atplaukdavo, tas mažas draiskalėlis, vos trumpai sekundei atklysdavo kaip nuostabi užuomina... ir bemat pranykdavo. Grenujis tiesiog kentėjo. Pirmąkart kentėjo ne tik goslus jo charakteris, patyręs įžeidimą, bet ir širdis. Jį apniko nerimastinga nuojauta, kad šis aromatas bus raktas, padėsiantis įspėti visų kitų kvapų tvarką, kad neįmanoma nieko nutuokti apie kitus kvapus nesuvokus šio vienintelio, ir jis, Grenujis, veltui pragyvens gyvenimą, jei jam nepavyks jo pagauti. Jį reikia surasti ne tik tam, kad turėtų, bet kad nurimtų širdis.

Nuo susijaudinimo jį kone pykino. Jis dar net neišsiaiškino, iš kurios pusės sklinda šis kvapas. Kartais tarpai tarp dvelkėlių trukdavo kelias minutes, ir Grenujį kaskart apimdavo niauri baimė, kad prarado jį visiems laikams. Prisikamavęs galų gale nusprendė, kad kvapas sklinda iš kito upės kranto, kažkur iš pietryčių pusės.

Atsiplėšęs nuo Floros paviljono sienos, Grenujis nėrė į žmonių tirštynę ir ėmė skintis kelią per tiltą. Kas keletą žingsnių vis

sustodavo, pasistiebdavo ant pirštų galų ir pauostinėdavo viršum žmonių galvų. Iš pradžių apimtas begalinio susijaudinimo neužuosdavo nieko, bet paskui visgi šį tą pagaudavo, kartais pajusdavo tą kvapą net geriau nei pirma, įsitikindavo, kad eina teisinga kryptimi, vėl nerdavo į minią žioplinėtojų ir pirotechnikų, kas akimirką deglais uždeginėjančių raketų dagčius; aitriuose parako dūmuose pamesdavo savąjį kvapą, puldavo į paniką, paskui vėl braudavosi, alkūnėmis ir visu kūnu irdavosi pirmyn... ir po kelių begalinių minučių pasiekė kitą krantą, Meji rūmus, Malako krantinę, tą vietą, kur prie upės išeina Senos gatvė...

Čia sustojo, susikaupė ir ėmė uosti. Jis pagavo jį. Dabar nepaleis. Kvapas tarsi kaspinas driekėsi Senos gatve, nepaprastai aiškus, bet toks pat švelnus ir labai subtilus. Grenujis juto tvaksint širdį ir suprato, kad ji tvaksi ne nuo įtempto bėgimo, o nuo jaudulio ir bejėgiškumo prieš šį kvapą. Jis mėgino prisiminti ką nors panašaus, su kuo galėtų jį palyginti, bet nė vienas palyginimas netiko. Šis kvapas turėjo gaivumo, bet tas gaivumas buvo ne žaliųjų citrinų ar karčiųjų apelsinų, ne miros ar cinamono, ne šaltmėčių ar beržų lapų, kamparo ar pušų spyglių, ne gegužio lietaus, ne žvarbaus vėjo, ne šaltinio vandens... Kartu jis skleidė ir šilumą, bet ne tokią kaip bergamotės, kiparisai, muskusas, ne kaip jazminai ir narcizai, ne kaip rožių krūmai, ne kaip vilkdalgiai... Šiame kvape maišėsi ir viena, ir kita, lakumas ir sunkumas, net ne maišėsi, o jungėsi į kažką neryškaus ir silpno, bet visgi stipraus ir patvaraus – kaip gabalėlis plono tviskančio šilko... ir vėlgi ne, tai ne šilkas, tai lyg medaus saldumo pienas ir jame ištirpęs pyragaitis, – bet juk ir labai norėdamas nesuderinsi pieno ir šilko! Nesuvokiamas tas kvapas, nenusakomas, prie nieko nederantis, niekur netelpantis, tiesą sakant, tokio iš viso neturėtų būti. Bet visgi jis buvo – šito niekaip nenuginčysi. Grenujis ėjo paskui jį baugiai plakančia širdimi, nes juto, kad ne jis seka kvapą, bet kvapas paėmė jį nelaisvėn ir dabar nenugalimai traukia prie savęs.

Jis ėjo Senos gatve aukštyn. Gatvėje nebuvo nė gyvos dvasios. Namai stovėjo tušti ir tylūs. Žmonės apačioje prie upės grožėjosi fejerverku. Dabar jam netrukdė nei įsikarščiavusios minios kvapas, nei aitrūs parako dūmai. Gatvėje tvyrojo įprasti vandens, paplavų, žiurkių ir daržovių atliekų kvapai. Tačiau virš jų švelniai ir aiškiai sklandė tas kaspinas, atvedęs jį čionai. Už kelių žingsnių silpną naktinio dangaus šviesą užstojo aukšti namai, toliau Grenujis ėjo tamsoje. Jam nereikėjo nieko matyti. Kvapas patikimai vedė paskui save.

Už penkiasdešimties metrų pasuko į dešinę, į Marė gatvę, ko gero, dar tamsesnę, ne ką platesnę, negu siekia išskėstos rankos, skersgatvį. Keista, bet kvapas nedaug tesustiprėjo. Tik pasidarė grynesnis ir dėl to, dėl šio vis aiškesnio grynumo, traukė dar stipriau. Grenujis ėjo ne savo valia. Vienoje vietoje kvapas jį ūmai pasuko dešininėn, atrodė, kad jis tuoj atsitrenks į kažkokio namo sieną. Bet sienoje pasirodė žema arka, vedanti į kiemą. Lyg nakviša Grenujis pralindo pro arką, perėjo kiemą, pasuko už kampo ir pateko į antrą, mažesnę kiemelį. Šiame kelių žingsnių ilgio ir pločio kvadratiname kieme buvo šviesiau. Prie sienos pražulniu kampu rėmėsi medinė pastogė. Po ja degė ant stalelio prilipinta žvakė. Prie stalelio sėdėjo mergaitė ir valė mirabeles. Ji imdavo vaisius iš krepšio sau iš kairės, nutraukdavo kotelį, peiliu išimdavo kauliuką ir mesdavo mirabelę į kibirą. Mergaitei galėjo būti trylika keturiolika metų. Grenujis sustojo. Jis bemat suprato, iš kur sklido tas kvapas, kurį pajuto už pusės mylios nuo šios vietos, kitame upės krante, – jį skleidė ne šis nešvarus kiemas, ne mirabelės. Jį skleidė mergaitė.

Grenujis sutriko. Akimirksnį jam pasirodė, kad tikrai gyvenime nėra regėjęs nieko nuostabesnio už šitą mergaitę. O juk žvakės šviesoje matė tik jos siluetą iš nugaros. Jis, žinoma, turėjo galvoje tai, kad niekada nieko puikesnio nėra uodęs. Bet kadangi žmonių kvapai jam vis dėlto buvo pažįstami, daug tūkstan-

čių vyrų, moterų ir vaikų kvapų, jis negalėjo suvokti, kaip toks nuostabus aromatas gali sklirti nuo žmogaus. Paprastai žmonių kvapas neišraiškingas arba netikęs. Vaikai kvepia prėskai, vyrai atsiduoda šlapimu, aitriu prakaitu ir sūriu, moterys – laiškiais riebalais ir gendančia žuvimi. Žmonių kvapas visiškai neįdomus, atstumiantis... O štai dabar pirmąsyk gyvenime Grenujis nebegalėjo patikėti savo nosimi ir turėjo pasitelkti pagalbon akis, kad įsitikintų tuo, ką užuodė. Tiesą sakant, jausmų sąmyšis truko neilgai. Iš tiesų jam prireikė tik akimirkos, kad regėjimas patvirtintų uoslės įspūdį ir kad jis jau nė kiek nedvejodamas galėtų ja pasikliauti. Dabar jis užuodė, kad ji yra žmogus, užuodė jos pažastų prakaitą, plaukų riebumą, iš tarpukojo kylantį žuvis kvapą, užuodė su didžiausiu pasitenkinimu. Jos prakaitas kvepėjo taip gaiviai kaip jūros vėjas, plaukai – saldžiai kaip riešutų aliejus, šakumas – kaip vandens lelijų puokštė, oda – kaip abrikoso žiedas... o visų šių komponentų junginys sudarė tokį dievišką, tokį harmoningą, tokį kerintį aromatą, kad visi aromatai, kuriuos Grenujis lig šiol buvo uodęs, visi kvapų deriniai, kuriuos žaisdamas mintyse buvo sukūręs, vienu sykiu sugriuvo nebetekę jokios prasmės. Šimtai tūkstančių kvapų atrodė nieko verti, palyginti su šiuo vienu. Šis vienas buvo tas aukštesnysis principas, pagal kurį turėjo išsidėstyti visi kiti. Jis buvo tikrasis grožis.

Grenujui buvo aišku, kad jei neįsigis šio aromato, tai jo gyvenimas nebeteks prasmės. Turi ištyrinėti jį iki menkiausios smulkmenos, iki paskutinio švelniausio niuanso, vien bendro prisiminimo nepakaks. Jis norėjo šį apoteozinį aromatą tarsi antspaudą išspausti į savo juodos sielos sumaištį, ištyrinėti jį kuo smulkiausiai ir nuo tol mąstyti, gyventi ir uosti tik pagal šios stebuklingos formulės vidines struktūras.

Jis ėmė iš lėto slinkti prie mergaitės, vis artyn ir artyn, žengė po stogeliu ir sustojo per žingsnį už nugaros. Ji jo negirdėjo.

Jos plaukai buvo rusvi, ji vilkėjo pilką berankovę suknelę. Jos pečiai buvo labai balti, o rankos pageltusios nuo pjaustomų mirabelių sulčių. Grenujis stovėjo palinkęs virš jos ir traukė tą kvapą, dabar visiškai gryną, be jokių priemaišų, kylantį nuo kaklo, plaukų, nuo suknelės iškirptės ir plūstantį į jį tarsi gaivi srovė. Dar niekada jam nebuvo taip gera. Bet mergaitei pasidarė vėsu.

Ji Grenujo nematė. Bet pajuto kažkokį baugų jausmą, keistą šiurpulį, koks nukrečia, kai staiga apninka primiršta, seniai įveikta baimė. Jai pasirodė, kad už nugaros traukia šaltas skersvėjis, tarsi kas būtų iki galo atlapojęs duris, vedančias į milžinišką šaltą rūsį. Ir ji padėjo virtuvinį peilį, prispaudė rankas prie krūtinės ir atsigrižo.

Pamačiusi jį taip nustėro iš siaubo, kad jam visiškai pakako laiko apgniaužti rankomis jos kaklą. Ji nė nešūktelėjo, nesuspurdėjo, nepamėgino nors koku judesiu apsiginti. Savo ruožtu jis į ją nė nepažvelgė. Nematė nei smulkaus, strazdanomis nusėto veido, nei raudonų lūpų, nei didelių žiburiuojančių žalių akių, nes smaugė ją kietai užmerkęs akis ir bijojo tik vieno – kad neprarastų nė truputėlio jos aromato.

Mirusią paguldė ant žemės tarp mirabelių kauliukų, praplėšė suknelę, ir jos aromatas kaip potvynio banga siūbtelėjo į jį ir liete užliejo visą. Jis prigludo veidu prie jos odos ir plačiai išplėstomis šnervėmis perėjo nuo pilvo iki krūtinės, prie kaklo, per veidą ir plaukus, ir atgal prie pilvo, žemyn iki šakumo, per jos baltas kojas. Išuošė visą nuo galvos iki kojų pirštelių, surinko paskutinius kvapo likučius prie smakro, bambos ir nuo raukšlių alkūnių linkiuose.

Kai ji išuostyta suglebo, jis kurį laiką dar tupėjo šalia, kad atsikvošėtų, nes buvo sklidinąs jos kvapo. Nenorėjo nė trupučio prarasti. Pirmiausia reikėjo sandariai užsklęsti vidines pertvaras. Tik tada jis atsistojo ir užpūtė žvakę.

Tuo metu Senos gatve dainuodami ir šūkaudami „vivat!“ pradėjo grįžti namo šventės dalyviai. Grenujis tamsoje pagal kvapą rado išėjimą į skersgatvį ir į Mažųjų Augustinų gatvę, kuri, kaip ir Senos gatvė, vedė prie upės. Kiek vėliau žmonės aptiko mirusiąją. Kilo triukšmas. Uždegė deglus. Atvyko miesto sargyba. O Grenujis jau seniai buvo kitame krante.

Tą naktį jo kamaraitė atrodė jam besanti rūmais, o lentų gultas – prabangia lova su baldakimu. Per visą gyvenimą jis dar nebuvo patyręs, kas yra laimė. Gal retkarčiais ir jusdavo kažkokį neaiškų pasitenkinimą. Bet dabar virpėjo iš laimės ir apimtas begalinės palimos negalėjo užmigti. Jis jautėsi lyg antrąsyk gimęs, ne, ne antrąsyk, o pirmąsyk, nes iki šio laiko tik egzistavo kaip gyvulys, turintis apie save miglotą supratimą. Bet šiandien jam atrodė, kad pagaliau sužinojo, kas iš tikrųjų esąs: ogi ne kas kitas kaip genijus; ir kad jo gyvenimas turi prasmę ir paskirtį, tikslą ir aukštesnį pašaukimą: ir būtent ne mažesnį, kaip padaryti perversmą kvapų pasaulyje; ir kad jis vienas pasaulyje turi visas tam būtinas priemones: puikią uoslę, fenomenalią atmintį ir, svarbiausia, tos mergaitės iš Marė gatvės įsimintą kvapą, kuriame lyg magiškoje formulėje yra viskas, kas sudaro kvepalus, – švelnumas, jėga, patvarumas, įvairovė ir gąsdinantis, kerintis grožis. Jis surado kompasą savo būsimam gyvenimui. Kaip ir visi genialūs pabaisos, išorinio įvykio pastūmėti į tiesų kelią, vedantį į spiralinį jų sielų chaosą, Grenujis nebenukrypo nuo to, ką manėsi suvokęs kaip savo lemtį. Dabar jam pasidarė aišku, kodėl taip atkakliai ir įnirtingai kabinosi į gyvenimą: jis turėjo tapti kvapų kūrėju. Ir ne šiaip sau koku. Didžiausiu visų laikų parfumeriu.

Dar tą pačią naktį prieš užmigdamas, o paskui sapne jis patikrino milžiniškus savo prisiminimų griuvėsius. Peržiūrėjo milijonų milijonus kvapų kaladėlių ir sistemingai jas sutvarkė: geras prie gerų, blogas prie blogų, subtilias prie subtilių, šiurkščias

prie šiurkščių, smardžias prie smardžių, dieviškas prie dieviškų. Per kitą savaitę ši tvarka vis tobulėjo, kvapų katalogas vis gausėjo ir diferencijavosi, vis labiau aiškėjo hierarchija. Ir netrukus Grenujis jau galėjo planingai pradėti statyti pirmuosius kvapų statinius: namus, sienas, pakopas, bokštus, rūsius, kambarius, slaptas menes... kasdien vis besiplečiančią, kasdien vis gražėjančią ir vis tobulesnės sandaros įstabiausių kvapų kompozicijų tvirtovę.

Kad šios grožybės kūrimas prasidėjo nuo žmogžudystės, jo nė kiek nejaudino, jei jis išvis tai įsisąmonino. Mergaitės iš Maré gatvės, jos veido, jos kūno jis jau nebeprisiminė. Juk pasisavino ir išsaugojo visa, kas joje buvo geriausio, – jos kvapo esmę.

9

Anais laikais Paryžiuje buvo geras tuzinas parfumerių. Šešetas jų gyveno dešiniajame upės krante, šešetas – kairiajame, o vienas – per patį vidurį, ant Mainų tilto, jungusio dešinią krantą su Sitė sala. Abiejose šio tilto pusėse buvo taip tankiai pristatyta keturaukščių namų, kad niekur nesimatė upės ir atrodė, jog vaikštai paprasčiausia, ant tvirto pagrindo nutiesta ir, be to, nepaprastai elegantiška gatve. Iš tiesų Mainų tiltas buvo viena ištaigiausių prekybos vietų mieste. Čia veikė geriausios krautuvės, čia buvo įsikūrę auksakaliai, inkrustuotojai, geriausi perukų, rankinių ir lagaminų meistrai, ploniausių moteriškų baltinių ir kojinių gamintojai, rėmų paveikslams dirbėjai, prekiautojai ilgaauliais raitelių batais, antpečių siuvinėtojai, auksinių sagų liejikai ir bankininkai. Čia stovėjo ir parfumerio bei pirštininko Džuzepės Baldinio parduotuvė ir kartu gyvenamasis namas. Virš jo vitrinose buvo ištemptas prašmatnus žaliai nulakuotas baldakimas, šalia kaboją iš aukso nulietas herbas: